

KLASA VIII

TEMAT: OPATRYWANIE RAN

1. Podział ran

Wyróżniamy **rany powierzchowne**, czyli takie których głębokość nie przekracza tkanki podskórnej oraz **rany głębokie**, które sięgają głębiej, poza tkankę podskórną.

- **Otarcia naskórka** – płytka rana (np. otarcie skóry na łokciu lub kolanie); może wystąpić umiarkowane krwawienie.
- **Rana cięta** – najczęściej rana tego rodzaju powstaje w wyniku uszkodzenia skóry ostrym przedmiotem (np. nożem; kawałkiem szkła); w przypadku ran ciętych często występuje krwawienie; rana rębana jest rodzajem ciętej rany, która powstaje w wyniku działania ostrego i ciężkiego przedmiotu.
- **Rana kłuta** – długie i wąskie ostrze może spowodować krwotok wewnętrzny, powstaje w wyniku działania wąskiego ostrza; rana kłuta może nie wyglądać na poważną – ale może być jednocześnie bardzo głęboka i zagrażać życiu.
- **Rana miażdżona, rana tłuczona** – powstaje w wyniku uderzenia z dużą siłą tępym przedmiotem, w miejscu urazu powstają zwykle zasinienia i obrzęki.
- **Rana kąsana** – rany tego rodzaju mogą powstać w wyniku ugryzienia, mogą to być zarówno rany kłute (głęboko wbite zęby), szarpane lub miażdżone; gojenie po ugryzieniu może być utrudnione ze względu na bakterie znajdujące się w ślinie zwierząt.
- **Rana płatowa, rana darta** – rana tego rodzaju charakteryzuje się oderwaniem płata skóry;
- **Rana postrzałowa** – w przypadku postrzelenia może wystąpić tylko rana wlotowa lub wlotowa i wylotowa. Rany postrzałowe charakteryzują się uszkodzeniem skóry i tkanek leżących bardzo głęboko - w wyniku działania odłamków kuli.
- **Rany zatrute** – powstają gdy wraz z zadaniem rany następuje wprowadzenie trucizny (np. rany zadane przez żmiję, skorpioną, pszczołę, osę, szerszenia). U osób ukąszonych przez żmiję można zaobserwować charakterystyczne dwa punkty ukąszenia, bolesny obrzęk oraz zasinienie skóry. U osób z ranami zatrutymi pojawiają się objawy ogólne takie jak

zawroty i bóle głowy, nudności i wymioty, przyspieszenie tętna, niskie ciśnienie tętnicze, kłopoty z oddychaniem, zamroczenie aż do utraty przytomności. Szczególnie niebezpieczne jest ukąszenie przez żmiję, które zwłaszcza u dzieci w szybkim tempie może doprowadzić do śmierci. Leczenie takich ran obejmuje szybkie wstrzyknięcie surowicy przeciwko jadowi żmii.

W zależności od rodzaju rany stosujemy różne rodzaje opatrunków:

- **opatrunek uciskowy:** inaczej tamujący krwawienie, stosuje się na rany krwawiące. Opatrunek ten składa się z warstwy jałowej przykrywającej bezpośrednio ranę (kompres gazowy), warstwy uciskowej (gaza jałowa lub zwinięte rolki bandaży) oraz wzmocnienia wszystkich warstw (opaska dziana, elastyczna lub chusta trójkątna).
- **opatrunek osłaniający:** ma zapobiegać zanieczyszczeniu powierzchni rany i zakażeniom przez przykrycie jej powierzchni jałowym materiałem opatrunkowym. Ponadto zadaniem tego opatrunku jest zbieranie płynów ustrojowych lub krwi. Opatrunek osłaniający znajduje zastosowanie w przypadku ran bez masywnego krwawienia, jak na przykład w skaleczeniach, otarciach, urazach głowy, oparzeniach. Jako opatrunki osłaniające stosuje się plastry z opatrunkiem lub kompresy z gazy jałowej mocowane za pomocą opasek lub bandaży dzianych, elastycznych lub rękawów siatkowych.
- **opatrunek obłożeniowy:** jest stosowany w celu usztywnienia przy ranach z obecnością ciała obcego oraz złamaniach otwartych kończyn, w celu ich unieruchomienia.

Rany – pierwsza pomoc

1. Zapewnij bezpieczeństwo poszkodowanemu i sobie – załóż rękawiczki ochronne, usuń/zabezpiecz narzędzie, które zraniło lub może zranić poszkodowanego i osoby z otoczenia.
2. Należy położyć lub posadzić poszkodowanego – w każdej chwili może poczuć się źle lub stracić przytomność, wstępnie ocenić poziom rany i zdecydować, czy konieczne jest wezwanie pomocy.
3. Jeśli przedmiot, który spowodował ranę tkwi w ciele poszkodowanego – nie wyciągaj go, pełni tymczasową funkcję tamowania krwotoku;
Obejrzyj film!
https://www.youtube.com/watch?v=RxZ_FOin9gY
4. W przypadku otarcia, drobnego skaleczenia, niewielkiej rany – wystarczy przepłukać zranione miejsce wodą; w przypadku większych urazów należy

użyć środka odkażającego – przed procesem dezynfekcji rany należy usunąć większe zanieczyszczenia; na większość otarć nie jest potrzebny plaster i dodatkowo opatrunek – niegroźna rana dłużej się goi, jeśli jest zakryta.

5. Założyć opatrunek – najlepiej sprawdzą się: gaza opatrunkowa i/lub gazik, czyli materiały bez sztucznych tworzyw. W przypadku, gdy jej nie posiadasz, użyj czystej, najlepiej wyprasowanej bawełny lub bielizny osoby poszkodowanej. Zabandażuj miejsce zranienia tak, aby zabezpieczyć opatrunek. Pamiętaj, by bandaż nie był zbyt ciasno założony, gdyż może wtedy stać się opaską uciskową.

Nie dotykaj opatrywanych ran!

Nie nakładaj bezpośrednio na ranę waty lub ligniny!

Nie przemywaj opatrywanych ran jodyną czy spirytusem!

Zobacz to na filmie!

<https://www.youtube.com/watch?v=PTPXeWe0Y0w>

Imię i nazwisko ucznia:

Zad.1 Jakiej rany dotyczy podany opis: „...jest wąska, prosta, jej brzegi są blisko położone, ma dużą głębokość. Może być przyczyną krwotoku wewnętrznego”:

- a) ciętej,
- b) klutej,
- c) szarpanej.

Zad. 2 Materiał opatrunkowy nakładany bezpośrednio na ranę to:

- a) bandaż
- b) wata
- c) gaza

Zad. 3 Uzupełnij poniższy tekst:

W wyniku kontaktu z krwią przenosi się wiele chorób, dlatego ratownik musi się zabezpieczyć -

Podczas opatrywania krwawiącej rany, poszkodowany powinien się znajdować w pozycji....., gdyż

.....
Materiały opatrunkowe są sterylne, dlatego nie należy.....
Jeżeli krew intensywnie przesiąka przez

opatrunek,.....
.....

Jeśli głęboko w ranie tkwi ciało obce,.....

Zad. 4

Wymień co powinna zawierać apteczka pierwszej pomocy:

.....
.....
.....
.....